

آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

رأی هیأت عمومی شماره ۲۳۴ مورخ ۸۳/۷/۱۹

طبق ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری، آیین نامه و تصویب نامه ها و سایر مقررات دولتی از جهات مقرر در ماده مذکور قابل رسیدگی و امعان نظر در هیأت عمومی دیوان است. نظر به اینکه صورتجلسه مورد اعتراض در خصوص مورد تنظیم شده و شکایت واجد شرایط و اوصاف مقرر در ماده فوق الاشعار نیست، موضوع قابل طرح و رسیدگی و اتخاذ تصمیم در هیأت عمومی دیوان نمی باشد و پرونده جهت رسیدگی موردی به شعبه بدوی ارجاع می شود.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۳۸ مورخ ۸۳/۷/۱۹

به حکم صریح ماده واحده لایحه قانونی شمول قانون استخدام کشوری درباره کارکنان شهرداریهای سراسر کشور (غیر از شهرداری پایتخت) از اول شهریور ماه ۵۸ شمسی کلیه مستخدمین شهرداریها و مؤسسات تابعه و وابسته و اتحادیه شهرداریهای کشور که مشمول آیین نامه استخدامی شهرداریها مصوب ۵۴/۱۰/۲۹ بوده اند، مشمول قانون استخدامی کشوری قرار گرفته اند و مطابق مادتين يك و ۱۲ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب شهریور ۷۰، کلیه مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری از جمله کارمندان رسمی شهرداریهای سراسر کشور از حیث کیفیت تعیین حقوق و فوق العاده ها و مزایا مشمول قانون اخیرالذکر شناخته شده اند. بنا به مراتب مذکور و اینکه کارمندان رسمی شهرداریهای فوق الذکر طبق مصرحات قوانین مختلف مشمول مقررات قوانین فوق الاشعار و

مقررات عمومی استخدام کشوری و ذیحق به استفاده از حقوق و مزایا و فوق العاده های مقرر در قوانین مذکور از جمله استفاده از مرخصی مذکور در ماده ۲ قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم و دورافتاده و مناطق جنگی مصوب ۶۷ می باشند، بنابراین اطلاق مفاد بخشنامه شماره ۱۸۶۳۹-۹۱۱ مورخ ۸۳/۳/۱۱ مدیرکل امور عمران شهری و روستائی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مخالف عموم و اطلاق حکم مقرر در مادتين يك و ۲ قانون اخیرالذکر تشخیص داده می شود و بخشنامه فوق الذکر مستنداً به قسمت دوم ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۶۲ مورخ ۸۳/۷/۲۶

قانونگذار بشرح ماده ۱۴ قانون صدور چک، موارد الزام بانک محل علی به عدم پرداخت وجه چک بنا به تقاضای صادر کننده آن را مشخص و احصاء کرده است، بنا به مراتب مذکور و اینکه بخشی از مدلول ماده ۳ قانون مزبور مبنی بر منع صادر کننده چک از صدور دستور عدم پرداخت وجه آن به بانک و ضمانت اجرای تخلف از این امر الزاماً متضمن تکلیف بانک محل علی به اجابت تقاضای صادر کننده چک و امتناع از پرداخت وجه آن به دارنده چک نیست. بنابراین بخشنامه شماره ۳۷۰۴ مورخ ۷۹/۷/۳۰ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مشعر بر لزوم خودداری بانک محل علی از پرداخت وجه چک به دارنده آن در صورت تقاضای صادر کننده چک بر اساس ماده ۳ قانون مذکور خارج از حدود اختیارات بانک مرکزی در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۶۰ مورخ ۸۳/۷/۲۶

به صراحت تبصره ماده ۹۳ قانون مالیاتهای مستقیم مصوب اسفند ماه ۶۶ درآمد شرکتهای مدنی (اعم از اختیاری یا قهری) و همچنین درآمدهای ناشی از فعالیتهای مضاربه در صورتی که عامل (مضارب) شخص حقیقی باشد تابع مقررات این فصل می باشد. بنابراین مفهوم مخالف حکم مقنن مفید عدم شمول مقررات فصل چهارم قانون موضوع مالیات بردرآمد مشاغل نسبت به اشخاص حقوقی می باشد. مضافاً اینکه قانونگذار فصل پنجم قانون مالیاتهای مستقیم را به مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی اختصاص داده است. بنابراین، رأی شماره ۲۳۵۸-۲۰۱ مورخ ۸۲/۳/۲۵ هیأت عمومی شورای عالی که در اجرای ماده ۲۵ قانون فوق الاشعار انشاء شده در حدی که متضمن شمول ماده ۱۰۲ قانون مالیاتهای مستقیم به اشخاص حقوقی نیز می باشد، خلاف حکم صریح قانونگذار تشخیص داده می شود و به استناد

قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۶۱ مورخ ۸۳/۷/۲۶

نظر به اینکه قانونگذار بشرح ماده ۸۶ لایحه قانونی استخدام کشوری استحقاق پدر و مادر تحت الکفاله مستخدم متوفی را به استفاده از حقوق وظیفه ماهانه مورد تأکید قرار داده است و با عنایت به اینکه احراز تحت الکفاله بودن اشخاص مذکور منحصر به داشتن دفترچه بیمه خدمات درمانی مأخوذه توسط مستخدم متوفی نیست، بنابراین بند ۵ بخشنامه مفهوم احراز تحت الکفاله بودن والدین مستخدم متوفی منحصرأ از طریق ارایه تصویر دفترچه بیمه خدمات درمانی آنان و نتیجتاً نافی اعتبار اسناد و مدارک معتبر در خصوص مورد است، خارج از حدود اختیارات سازمان مذکور در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و به تجویز قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۷۵ مورخ ۸۳/۷/۲۶

ماده ۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصرح در عدم جواز افزایش قیمت کالا و خدمات توسط دستگاهها و شرکتهای دولتی به میزان بیش از ۱۰٪ در هر سال است. نظر به اینکه حکم مقنن مفید جواز تحصیل درآمد برای دستگاههای مذکور به میزان ۱۰٪ از طریق افزایش بهای برق مصرفی بیش از حد مقرر در قانون در برخی از موارد به بهانه تقلیل و یا معافیت از پرداخت آن در سایر موارد نیست، بنابراین تعرفه شماره ۳ تولید کشاورزی از تعرفه های برق شماره ۱۰۸۷۰۳۰/۱۰۰ مورخ ۷۹/۲/۲۷ وزارت نیرو خلاف قانون و خارج از حدود اختیار وزارت نیرو تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۶۶ مورخ ۸۳/۸/۳

شاکي: معاون اطلاعات نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
موضوع شکایت و خواسته: ابطال تصویب نامه شماره ۱۲۶۰۸/ت/۲۷۳۶۷. مورخ ۸۱/۱۱/۱۹ هیأت وزیران موضوع آیین نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمان های غیردولتی.
مقدمه: شاکي به شرح شکایتنامه تقدیمی اعلام داشته است، شورای عالی اداری در سال ۷۸ درخصوص نحوه صدور مجوز فعالیت مؤسسات غیرانتفاعی بدون در نظر گرفتن موارد قانونی و تبعات سوء مترتب بر آن مصوبه ای را به شماره ۱۴/۴۵۵ مورخ ۷۸/۱۲/۱۷ به تصویب رسانده بود که

این وظیفه ذاتی را از ناجا منفک و به وزارت کشور محول می نمود لذا به دنبال درخواست لغو و ابطال از طریق اداره کل قوانین و امور حقوقی ناجا پرونده کلاسه ۴۶۰/۸۰ در آن دیوان مفتوح و پس از بررسی های همه جانبه به علت مغایرت با قانون تجارت و آیین نامه اصلاحی ثبت شرکتها و مؤسسه های غیرتجاری توسط آن هیأت ابطال گردیده است. پس از ابطال مصوبه فوق الذکر مسئول امور اجتماعی وزارت کشور اخیراً به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی و ماده ۱۸۲ قانون برنامه سوم توسعه نیز در تنظیم آیین نامه رعایت موارد قانونی پیش بینی شده و متذکر گردیده که مصوبات نباید با روح قوانین مخالف باشد. علی ایحال با عنایت به صراحت مادتهای ۵۸۴ و ۵۸۵ قانون تجارت و آیین نامه مربوط به تعیین شرایط مؤسسات و تشکیلات غیرتجاری که تدوین و اصلاح آن از وظایف خاص قوه قضائیه می باشد و با توجه به وظایف ذاتی ناجا مبنی بر حفظ نظم و امنیت عمومی جامعه و نظارت بر اماکن عمومی و پیامدهای حاصله از این مصوبه از آن هیأت تقاضای رسیدگی و صدور حکم مبنی بر ابطال مصوبه هیأت وزیران و اعلان اعتبار نظامنامه (آیین نامه) اصلاحی ثبت مؤسسات و تشکیلات غیرتجاری در قسمت (ه)، از ماده ۶ آیین نامه می گردد. معاون دفتر امور حقوقی دولت در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۵۲۴۲-۸۳ مورخ ۸۳/۶/۴ با ارسال تصویر نظریه های شماره ۵۰۲۳۲/۶۱ مورخ ۸۲/۷/۱۶ وزارت کشور و ۸۴۴۳۳/۱۴۹۱۳ مورخ ۸۲/۸/۱۳ وزارت اطلاعات اعلام داشته اند. در تبصره ۲ ماده ۱۶ آیین نامه مورد شکایت مقرر شده است "چنانچه موضوع فعالیت سازمان امور تخصصی باشد وجود نظر موافق دستگاه های دولتی ذی ربط حسب مورد برای صدور پروانه ضروری است و اگر موضوع فعالیت سازمان در چند زمینه تخصصی باشد، اخذ نظر موافق کلیه دستگاه های دولتی مربوط لازم می باشد. لذا آیین نامه مورد ایراد نه تنها نافی وظایف و مأموریت های ناجا در قوانین و مقررات مختلف نیست، بلکه تأکید بر اجرای آن نیز نموده است. الف- در نامه مدیرکل دفتر امور حقوقی وزارت کشور آمده است، ۱- مطابق ماده ۱۸۲ قانون برنامه سوم، وزارت کشور مکلف شده است با رعایت قوانین نسبت به تهیه طرح های مربوط به ایجاد و تقویت تشکل های مردمی (صنفی- تخصصی) و سازمان های غیردولتی برای واگذاری اعمال تصدی دولت به آنها اقدام نماید. ۲- برخلاف ادعای شاکي، آیین نامه مزبور با رعایت سایر قوانین وضع شده است زیرا، اولاً قانون برنامه سوم توسعه مؤخر بر قانون تجارت است و چنانچه این قانون معارض با برخی از مواد قانون تجارت باشد موجب نسخ ضمنی آن می گردد. افزون بر این، ماده ۱۹۹ قانون برنامه سوم متوقف می گردد. ثانیاً، وضع آیین نامه اصلاحی ثبت شرکتها و

تشکیلات غیرتجاری توسط وزیر دادگستری سابق به عنوان جزئی از دولت بود (نه جزئی از قوه قضائیه فعلی) همچنین از آنجا که اساساً ماهیت آیین نامه موصوف ماهیتی اجرایی دارد نه قضایی. اختیار وضع آیین نامه در این خصوص به صراحت ماده ۱۸۲ قانون برنامه سوم با دولت است نه قضائیه. ۳- شاکي بدون توجه به مفاد ماده ۱۸۲ برنامه سوم که وزارت کشور را مکلف به تدوین برنامه برای تقویت و نظارت سازمان های دولتی کرده است با استناد به مواد قانون و آیین نامه منسوخ ابطال یک مصوبه قانونی را خواستار شده است. بدیهی است اگر بخواهیم این گونه استدلال را بپذیریم باید الزاماً آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه (موضوع مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه) را به دلیل مخالفت با قانون استقلال کانون وکلا و آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۹ قانون برنامه سوم توسعه (موضوع شورای حل اختلاف) را به دلیل مخالفت با قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب را نیز ابطال نماییم زیرا هر دو این آیین نامه ها با روح قوانین مذکور سازگاری ندارد و با توجه به استدلال شاکي مخالف قوانین موجود می باشد. ۴- هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در دادنامه شماره ۳۲۷ خود نیز علت ابطال مصوبه شورای عالی اداری را چنین ذکر کرده است. (... و اینکه صلاحیت تصویب نظامنامه مذکور و تغییرات و اصلاحات آن به حکم قانون به وزارت دادگستری تفویض شده است و وظایف قانونی شورای عالی اداری متضمن وضع قاعده آمره در این باب نمی باشد... ابطال می گردد) این در حالی است که هم اکنون مطابق ماده ۱۸۲ قانون برنامه سوم توسعه، قانونگذار امر کرده است که وزارت کشور به ارائه طرح تدوین برنامه تقویت و نظارت بر سازمان های غیردولتی مکلف است بنابراین استناد شاکي به این دادنامه نیز خالی از وجه می باشد. در خاتمه شایان ذکر است که هیأت وزیران در آیین نامه جدید خود نقش نیروی انتظامی را همچنان در تأیید برخی از شرایط اعضای هیأت مؤسس به قوت خود باقی گذارده است. بنابراین نه تنها نقش نیروی انتظامی در این خصوص منتفی نشده بلکه به لحاظ گستره وسیع موضوع اختیارات آن مرجع را نیز گسترش داده است. پ- در نامه معاون حقوقی و امور مجلس وزارت اطلاعات عنوان معاون حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری نیز آمده است. از نظر حقوقی ایراداتی بر استدلالات ناجا وارد است. ۱- توسل به رأی دیوان عدالت اداری که حاکی از ابطال مصوبه شورای عالی اداری است. نمی تواند دلیل و رویه ای برای ابطال آیین نامه اجرایی تأسیس و فعالیت سازمان های غیردولتی باشد. به دلیل آن که منشاء و مبنای وجودی این دو موضوع از نظر قانونی (شکل و ماهوی) با یکدیگر متفاوتند. ۲- نظر به اینکه شأن و رتبه قانون برنامه سوم توسعه

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هم ردیف قانون تجارت (مصوب ۱۳۱۱) می باشد. لذا قانون لاحق می تواند نسخ قانون سابق باشد. با این توصیف آیین نامه مزبور نه تنها مغایرتی با دیگر قوانین (به ویژه مواد ۵۸۴ و ۵۸۵ قانون تجارت) ندارد به علاوه همان طور که از عنوان قانون تجارت بر می آید حاکم و ناظر بر فعالیت های تجاری است و نمی تواند ساختار و تشکیلات مؤسسات غیرتجاری را تبیین نماید. به عبارت دیگر رابطه عموم و خصوص دارد. ۳- اگر چه حفظ نظم و امنیت اجتماعی از زمره وظایف ذاتی ناجا می باشد لیکن این امر نمی تواند دلیلی بر ورود ناجا به هر موضوعی باشد و در ماهیت و ساختار تشکیلات و اماکن بدون محمل و مجوز قانونی دخالت نماید. ۴- صرف نظر از توضیحات بالا، تبصره یک و تبصره ۵ ماده ۱۶ آیین نامه اجرایی ضمن تأکید بر استعلام از دستگاه های دولتی (که ناجا نیز مشمول آن می گردد) رعایت آیین نامه ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجاری مصوب سال ۱۳۳۷ با اصلاحات بعدی آن را الزامی دانسته است. همچنین ماده ۱۲ بند (ت) و (ث) ماده ۱۳ و نیز بند (ب) ماده ۱۴ که ناظر بر شرایط صدور پروانه فعالیت و هیأت مؤسس می باشد نه تنها موجبات تضمین و حفظ نظم و امنیت اجتماعی را در بردارد بلکه ضمن برطرف نمودن نگرانی های ناجا و ایجاد نقش و حضور آنان در این عرصه دلیلی بر رد ادعا و شکواییه ایشان خواهد بود. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام و المسلمین رازینی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی:

ضمن ماده ۱۸۲ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران وزارت کشور مکلف است با رعایت قوانین نسبت به تهیه طرح های مربوط به ایجاد و تقویت تشکل های مردمی (صنفی، تخصصی) سازمان های غیردولتی و سازمان های محلی با هدف زمینه سازی برای واگذاری اعمال تصدی دولت به آنها و تقویت نظارت های سازمان یافته مردمی بر فعالیت های دستگاه های دولتی، اقدام نموده و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجراء گذارد نظر به اینکه آیین نامه مورد اعتراض با عنایت به اختیارات قانونی مندرج در ماده فوق الذکر تهیه و تصویب شده و واجد اوصاف و اعتبار حکم مقنن در خصوص مورد است و نافی وظایف و اختیارات و مسئولیت های خاص مراجع ذی ربط از جمله نیروی انتظامی در حدود وظایف محوله به آنها نیست، بنابراین آیین نامه مذکور از جهات مورد اعتراض مغایرتی با قانون ندارد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۶۷ مورخ ۸۳/۸/۳

نظر به اینکه ستاد اجرایی فرمان امام رضوان الله تعالی علیه بشرح نامه شماره ۳۳۲۱/۳۸۵۷/۹۸۹۳۵ پس مورخ ۸۳/۷/۲۳ اعلام تناقض آراء شماره ۱۰۳ مورخ ۸۳/۷/۹ و شماره ۱۳۱ مورخ ۸۲/۲/۶ به ترتیب صادره از شعب اول و دوم تجدید نظر را مسترد کرده است بنابراین موردی برای طرح و رسیدگی و امعان نظر نسبت به موضوع در قلمرو ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری وجود ندارد و پرونده بایگانی می شود.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۶۸ و ۳۶۹ مورخ ۸۳/۸/۳

نظر به اینکه قانونگذار بشرح بند (و) تبصره ۴ قانون بودجه سال ۷۸ کل کشور تکلیف پاداش خدمت کارکنان رسمی و ثابت مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و اعضای هیأت علمی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی را که در سال ۷۸ بازنشسته شده اند تعیین نموده و آنان را ذیحق به دریافت پاداش پایان خدمت به ازاء هر دو سال خدمت معادل یک ماه آخرین حقوق و فوق العاده شغل اعلام داشته است، بنابراین تسری حکم مقرر در بند (ر) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۸۲ کل کشور که اختصاص به بازنشستگان قبل از سال ۷۸ دارد، به بازنشستگان سال ۷۸ فاقد محمل قانونی می باشد و در نتیجه، ماده یک آیین نامه اجرائی بند (ر) تبصره ۵ قانون بودجه سال ۸۲ کل کشور مغایرتی با قانون ندارد و در خصوص سایر شکایات آقای نجفعلی برهمن که جنبه موردی دارد پرونده جهت رسیدگی به شعبه دوم بدوی ارجاع می شود.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۷۰ مورخ ۸۳/۸/۳

طبق محتویات پرونده دادنامه بدوی در تاریخ ۸۲/۲/۱۵ به شاکی ابلاغ شده و نامبرده در تاریخ ۸۲/۳/۴ در مهلت قانونی مبادرت به تقدیم دادخواست تجدیدنظر نموده است. بنابراین صدور قرار رد دادخواست تجدیدنظر به ادعای تسلیم آن در خارج از مهلت قانونی بشرح دادنامه شماره ۷۹۰ مورخ ۸۲/۶/۱۳ در پرونده کلاسه ۲۷۰/۸۲ شعبه چهارم تجدیدنظر مبتنی بر اشتباه بوده است و به استناد تبصره های یک و ۳ الحاقی به ماده ۱۸ قانون دیوان عدالت اداری، دادنامه مذکور نقض می شود و رسیدگی و اتخاذ تصمیم مجدد نسبت به تقاضای تجدیدنظر به شعبه دهم تجدیدنظر دیوان محول می گردد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۶۵ مورخ ۸۳/۸/۳

علاوه بر اینکه بشرح نامه شماره ۳۷۹۲۵ مورخ

۸۳/۷/۱۲ قائم مقام معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری، آیین نامه مورد اعتراض قبل از طرح در هیأت دولت مورد موافقت سازمان تبلیغات اسلامی قرار گرفته و نماینده سازمان تبلیغات اسلامی در جلسات کمیسیون فرهنگی وزراء حضور یافته و نظرات آن سازمان را اعلام کرده و رئیس سازمان مذکور کتباً طرح آیین نامه با قید فوریت در جلسه هیأت وزیران و تصویب نهایی آن را نموده است، اساساً هیأت وزیران به حکم قانون ملزم به تبعیت از پیشنهادات ارائه شده در زمینه وضع مقررات دولتی نیست و در انجام تغییرات و اصلاحات متناسب و لازم دارای اختیارات قانونی می باشد. بنا به جهات فوق الذکر تصویب آیین نامه چگونگی تشکیل، حدود و وظائف، اختیارات و چگونگی عملکرد انجمنهای اسلامی کارگری با رعایت تشریفات قانونی صورت گرفته است و از این حیث مغایرتی با قانون ندارد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۶۳ مورخ ۸۳/۸/۳

به شرح نظریه شماره ۸۳۳۰/۸۷۴۵ مورخ ۸۳/۸/۲ فقهای محترم شورای نگهبان بخشنامه های شماره ۸۳/۵۷۷۴ مورخ ۸۳/۶/۱۲ معاون حقوقی ریاست جمهوری و ۸۱-۱۱۲۶ مورخ ۸۳/۷/۷ وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و نظریه مشاوران حوزه وزارتی بلحاظ مبنایت با امریه مقام معظم رهبری، خلاف احکام شرع شناخته شده است. بنابراین به استناد قسمت اول ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری حکم به ابطال موارد فوق الذکر صادر می شود.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۷۲ مورخ ۸۳/۸/۱۰

مدلول بخشنامه مورد اعتراض شاکی به شماره ۱/۳۵۲۲۶ مورخ ۷۹/۹/۹ شهرداری اهواز مفید اعلام عدم پرداخت بهای اراضی واقع در طرح تعریض خیابان به مالکینی که قبل از ۷۸/۴/۲۸ اقدام به اخذ پروانه ساختمان کرده اند، نمی باشد و مفاد لایحه جوابیه شهرداری نیز نافی ادعای شاکی در این خصوص است. بنابراین، شکایت و اعتراض شاکی سالیه به انتفاء موضوع است و موردی برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم در این باب وجود ندارد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۷۳ تا ۳۷۸ مورخ ۸۳/۸/۱۰

با عنایت به قانون اجازه تأسیس دانشسراهای مقدماتی و عالی مصوب ۱۳۱۲ و قانون الحاق ۲ ماده به آن (مادتین ۱۸ و ۱۹) مصوب ۱۳۵۴ و عنایت به صراحت ماده یک قانون متعهدین خدمت به وزارت آموزش و پرورش مصوب ۶۹ مبنی بر الزام دانش آموزان و دانشجویان مراجع تحصیلی در قانون مزبور به سپردن تعهد خدمت در وزارت آموزش و پرورش و سایر عموماًت قانون اخیرالذکر در باب شرایط احتساب مدت تحصیل

فارغ التحصیلان موضوع قانون، بخشنامه مورد ادعا در قسمت مورد اعتراض مغایرتی با قانون ندارد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۸۱ مورخ ۸۳/۸/۱۰

با عنایت به حدود و وظائف و اختیارات هیأت عمومی دیوان عدالت اداری بشرح مقرر در قانون دیوان عدالت اداری نظر باینکه با عنایت به تبصره های ذیل ماده ۱۸ قانون دیوان عدالت اداری رسیدگی به اعتراض نسبت به آرای قطعی شعب بدوی و تجدیدنظر دیوان قبل از پذیرش اشتباه ادعا شده از طرف قاضی صادر کننده دادنامه قابل طرح و رسیدگی در هیأت عمومی دیوان نمی باشد. بنابراین پرونده به شعبه چهارم تجدید نظر دیوان ارجاع می گردد تا قضات صادر کننده دادنامه قطعی پرونده را بررسی نماید تا در صورت تحقق شرایط مقرر در تبصره های یک و ۳ الحاقی ماده ۱۸ قانون مزبور و پذیرش اشتباه مراتب را اعلام نماید تا در هیأت عمومی طرح شود.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۷۹ مورخ ۸۳/۸/۱۰

حکم مقرر در ماده واحده قانون نحوه پرداخت عیدی به کارکنان دولت مصوب ۷۴، مفید تکلیف دولت به پرداخت عیدی به کارکنان دولت به منظور مساعدت به آنان در جهت تأمین قسمتی از هزینه خاص ایام عید نوروز بدون ذکر قیود و شروط خاص است. بنابراین مفید نمودن پرداخت کمک مزبور به کارکنان دولت به قید و شرط رضایت از خدمات آنان، مغایر هدف و حکم صریح مقنن است و بدون جهت عبارت به شرط رضایت از خدمات آنان از متن مصوبه فوق الذکر ابطال و حذف می شود.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۸۰ مورخ ۸۳/۸/۱۰

با عنایت به لایحه جوابیه شماره ۷۱۰۰/۱۱۵۷۰ مورخ ۸۲/۴/۲۳ معاون حقوقی و امور مجلس سازمان تأمین اجتماعی و بخشنامه شماره ۱۷۱ که به موجب آن عبارت مورد اعتراض شاکی بشرح بین الهالین "عدم تمکن مالی" از متن بخشنامه مورد ادعا حذف و در نتیجه موضوع شکایت منتفی شده است، موردی برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم در زمینه اعتراض نسبت به بخشنامه مزبور از جهت عنوان شده وجود ندارد.

رأی هیأت عمومی شماره ۳۸۲ مورخ ۸۳/۸/۱۰

بموجب ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری، آیین نامه ها و تصویب نامه ها و سایر مصوبات دولتی از جهات مقرر در ماده مذکور قابل طرح و رسیدگی یا امعان نظر در هیأت عمومی دیوان است. نظر به اینکه بند ۷ مصوبه کمیسیون ماده پنج

قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران درخصوص مورد انشاء شده است و جنبه کلی و عام ندارد، بنابراین از مصادیق ماده فوق‌الاشعار محسوب نمی‌شود و اعتراض نسبت به آن قابل رسیدگی و اتخاذ تصمیم در هیأت عمومی دیوان نمی‌باشد و پرونده جهت رسیدگی به شعب دهم بدوی دیوان ارجاع می‌گردد.

رای هیأت عمومی شماره ۳۸۳ مورخ ۸۳/۸/۱۷

نظر به اینکه دادنامه شماره ۱۴۰۹ شعبه پنجم بدوی دیوان در پرونده کلاسه ۸۸۲/۸۱ در تاریخ ۸۲/۷/۱۴ صادر شده، قهراً تاریخ ابلاغ تعیین شده از طرف مأمور ابلاغ در ۸۲/۷/۱۲ (مقدم بر تاریخ صدور دادنامه) مبتنی بر اشتباه بوده است، بنا به جهات فوق‌الذکر و عنایت به اینکه دادخواست تجدیدنظر در تاریخ ۸۲/۷/۲۱ تسلیم دیوان شده، صدور قرار رد دادخواست اخیرالذکر بشرح دادنامه شماره ۱۳۰۱ مورخ ۸۲/۹/۲۶ شعبه سوم تجدیدنظر به ادعای تسلیم دادخواست مذکور در خارج از مهلت قانونی مبتنی بر اشتباه بوده است. بنابراین مستنداً به تبصره‌های یک و الحاقی به ماده ۱۸ قانون دیوان عدالت اداری دادنامه فوق‌الذکر نقض می‌شود و رسیدگی به دادخواست تجدیدنظر و صدور رأی مقتضی به شعبه دوم تجدیدنظر دیوان محول می‌گردد.

رای هیأت عمومی شماره ۳۸۴ مورخ ۸۳/۸/۱۷

نظر به اینکه مفاد نامه مورخ ۸۳/۵/۲۰ دادرس شعبه ۱۴ بدوی دیوان متضمن اعلام اشتباه در مدلول دادنامه شماره ۱۳۳۴ الی ۱۲۶۴ مورخ ۸۱/۵/۳۱ در پرونده کلاسه ۱۷۳۵/۸۰ .. آن شعبه نیست، موردی برای اعمال تبصره‌های یک و ۳ الحاقی به ماده ۱۸ قانون دیوان عدالت اداری از حیث طرح موضوع در هیأت عمومی دیوان و اتخاذ تصمیم نسبت به آن وجود ندارد.

رای هیأت عمومی شماره ۳۸۵ تا ۴۰۶ مورخ ۸۳/۸/۱۷

قطع نظر از اینکه مدت استفاده از خانه‌های سازمانی برای مستخدمین واجد شرایط به مدت ۵ سال مبتنی بر مفاد ماده ۳ آیین‌نامه مربوط به شرایط و طرز استفاده از خانه‌های سازمانی بوده و حکمی در باب استحقاق استفاده از خانه‌های مذکور به مدت پنج سال تمام در قانون انشاء نشده و تعیین مدت مذکور با عنایت به خانه‌های سازمانی و تعداد متقاضیان واجد شرایط در اختیار وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی مربوط قرار دارد، بنابراین صورجلسه مورخ ۷۹/۴/۲۶ آموزش و پرورش ایلام که با توجه به محدودیتهای موجود مدت استفاده از خانه‌های سازمانی در آن شهرستان را به میزان دو سال تعیین کرده است،

مغایرتی با قانون ندارد و خارج از حدود اختیارات اداره آموزش و پرورش ایلام نمی‌باشد.

رای هیأت عمومی شماره ۳۵۲ تا ۳۵۴ مورخ ۸۳/۸/۲۶

نظر به اینکه تکلیف سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و دفاتر اسناد رسمی در انجام وظیفه محوله مشخص شده و شرایط و ضوابط و مدارک و مستندات مربوط به تنظیم اسناد رسمی با حکم قانون معین گردیده است، وضع قاعده آمه از طرف سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به شرح بخشنامه شماره ۱۳۴/۴۵۴۱ مورخ ۸۳/۳/۲۸ مبنی بر الزام دفاتر اسناد رسمی به خودداری از تنظیم و ثبت نقل و انتقالات خودروهای دارای پلاک کشوری قبل از اخذ گواهی از اداره راهنمایی و رانندگی ناجا که با هدف اجرای بهینه طرح ملی تعویض پلاک و سائل نقلیه تهیه شده و در واقع و نفس الامر موجب تکلیف خاص درخصوص مورد گردیده است، خارج از حدود اختیارات سازمان مذکور تشخیص داده می‌شود و به تجویز قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.

رای هیأت عمومی شماره ۴۱۷ مورخ ۸۳/۸/۲۶

مطابق ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری، تصویب نامه‌ها و آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات دولتی از جهات مقرر در ماده مذکور قابل ابطال است. نظر به اینکه اصلاح مقررات دولتی از مصادیق تکلیف مقرر در ماده فوق‌الذکر محسوب نمی‌شود و از قلمرو اختیارات هیأت عمومی دیوان خارج است، موردی برای رسیدگی و اصلاح مصوبه‌های مورد نظر در هیأت عمومی دیوان وجود ندارد.

رای هیأت عمومی شماره ۴۰۷ مورخ ۸۳/۸/۲۶

نظر به وظائف اساسی مؤسسه جهاد نصر در زمینه انجام کلیه مراحل مربوط به طراحی و اجرای پروژه‌های عمرانی شامل ارائه خدمات فنی و مهندسی، عمران روستائی، جنگل و مرتع، شیلات و آبریزان، آبخیزداری، امور دام در داخل کشور بشرح بند یک ماده ۳ اساسنامه مؤسسه مذکور و تطابق و هماهنگی آن با وظائف و مسئولیتهای سازمانهای جهاد در سطح استانهای کشور و لزوم نظارت و کنترل مقتضی و مراقبت در حسن اجرای امور توسط رئیس سازمان جهاد استان و سایر مسئولین ذی‌ربط، تبصره ۲ ماده ۴ اساسنامه مؤسسه فوق‌الاشعار مغایرتی با قانون ندارد.

رای هیأت عمومی شماره ۴۰۸ مورخ ۸۳/۸/۲۶

نظر به اینکه ماده ۲۳ اساسنامه مؤسسات جهاد نصر، جهاد استقلال و جهاد توسعه صراحتاً منطبق

با هدف و حکم مقنن بشرح مقرر در بند ۴ تبصره ۲ ماده واحده قانون الحاق بندهای ۱۱ و ۱۲ به قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۷۶ مبنی بر لزوم مصرف سود مؤسسه با رعایت شرایط مقرر در قانون است و اینکه تبصره ماده ۲۳ فوق‌الاشعار مبنی بر هزینه یک درصد درآمد مؤسسه و شرکتهای تابعه در جهت رفع مشکلات مالی جانبازان، ایثارگران، خانواده شهدا و سایر افراد واجد شرایط به تجویز ماده ۱۷۲ قانون مالیاتهای مستقیم انشاء شده است، بنابراین تبصره مزبور مغایرتی با قانون ندارد.

رای هیأت عمومی شماره ۴۱۳ مورخ ۸۳/۸/۲۶

نظر به اینکه اعتراض شاکی بشرح دادخواست تقدیمی متضمن تحقق و اجتماع شرایط مذکور در ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری نیست، بنابراین موردی برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها در هیأت عمومی دیوان وجود ندارد و پرونده مذکور جهت رسیدگی و اتخاذ تصمیم مقتضی به شعبه دهم بدوی دیوان ارجاع می‌شود.

رای هیأت عمومی شماره ۴۱۴ مورخ ۸۳/۸/۲۶

نظر به اینکه اعتراض شاکی بشرح دادخواست تقدیمی متضمن تحقق و اجتماع شرایط مذکور در ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری نیست، بنابراین موردی برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها در هیأت عمومی دیوان وجود ندارد و پرونده مذکور جهت رسیدگی و اتخاذ تصمیم مقتضی به شعبه سوم بدوی دیوان ارجاع می‌گردد.

رای هیأت عمومی شماره ۴۱۵ مورخ ۸۳/۸/۲۶

اعتراض شاکی نسبت به عدم احتساب داروی مورد نیاز وی بر مبنای تعرفه بیمه توسط داروخانه بر اساس دستور سازمان خدمات درمانی بیمه اصفهان، جنبه موردی داشته و از مصادیق تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌ها و مقررات عام و کلی موضوع ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری نیست. بنابراین قابل طرح و اتخاذ تصمیم در هیأت عمومی نمی‌باشد.

رای هیأت عمومی شماره ۴۱۶ مورخ ۸۳/۸/۲۶

با تصویب قانون زمین شهری مصوب ۶۶/۶/۲۲ و آیین‌نامه اجرایی آن قانون اراضی شهری مصوب ۶۰/۱/۲۷ و آیین‌نامه مربوط به آن منسوخ و از درجه اعتبار ساقط گردیده است. بنابراین به لحاظ انتفاء موضوع شکایت موردی برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم در زمینه اعتراض نسبت به آیین‌نامه قانون اراضی شهری که منسوخ و ملغی گردیده است وجود ندارد.

آرای وحدت رویه دیوان عدالت اداری

رأی وحدت رویه شماره ۳۶۴ مورخ ۸۳/۸/۳

نظر به قانون استفساریه در خصوص تبصره های (۱) و (۳) ماده ۲ قانون نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی و وظیفه مصوب ۷۳ که مقرر داشته است تبصره های (۱) و (۳) ماده ۲ قانون نظام هماهنگ حقوق بازنشستگی و وظیفه مصوب ۷۳/۶/۲۳ ناظر بر آن دسته از قضات و اعضاء هیأت علمی است که تا تاریخ ۷۴/۱/۱۱ بازنشسته، از کار افتاده و یا فوت شده اند و صرفاً جهت تعیین حقوق بازنشستگی و وظیفه از کار افتادگی و وظیفه وراثت آنان در تاریخ ۷۴/۱/۱۱ تصویب رسیده و شامل افزایشهای آتی آنان نمی گردد و افزایش حقوق بازنشستگی و وظیفه از کار افتادگی و وظیفه وراثت آنان بعد از تاریخ ۷۴/۱/۱۱ تابع قوانین و مقررات مربوط خواهد بود، بنابراین افزایش حقوق بازنشستگی اعضاء هیأت علمی دانشگاهها که قبل از سال ۷۴ بازنشسته شده اند بر مبنای ضرائب جداول حقوقی سنوات بعد از بازنشستگی و پرداخت آن بر این اساس، فاقد مجوز قانونی می باشد و دادنامه شماره ۱۱۹۲ مورخ ۸۱/۹/۲۳ شعبه پنجم تجدیدنظر مشعر بر فسخ دادنامه بدوی و رد شکایت شاکی در این زمینه، صحیح و موافق قانون تشخیص داده می شود. این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رأی وحدت رویه شماره ۳۷۱ مورخ ۸۳/۸/۱۰

موضوع شکایت و خواسته: اعلام تعارض آراء صادره از شعب اول، ۱۰، ۱۳، ۱۸، و ۲۱ دیوان عدالت اداری.

مقدمه: دادرس محترم شعبه پانزدهم دیوان با ارسال

تصویر ۷ فقره دادنامه صادره از شعب دیوان دادنامه های مزبور را؛ ۱- از جهت توجه و عدم توجه دعوی به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور که در آن شعبه ۲۱ با سایر آراء متعارض است، ۲- در خصوص استحقاق یا عدم استحقاق برخورداری از حق اشعه که آرای شعب اول و سیزدهم با آراء شعب ۱۸ و ۶ و ۱۰ متعارض می باشند. ذیلاً خلاصه آراء مورد استناد ذکر می گردد.

الف- شعبه بیست و یکم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۵۶/۷۹ موضوع شکایت خانم معصومه فریدونی به طرفیت، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور بخواسته درخواست پرداخت فوق العاده کار با اشعه بر اساس حقوق و مزایای نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت از ۷۰/۱/۱ الی ۷۸/۶/۱ بشرح دادنامه شماره ۲۵۹ مورخ ۸۱/۲/۱۸ چنین رأی صادر نموده است: صرفنظر از صحت و سقم ادعای شاکیه نظر به اینکه موضوع خواسته که همانا مطالبه فوق العاده کار به اشعه است، مستلزم طرح دعوی به طرفیت سازمان متبوع شاکیه می باشد و در مانحن فیه ایشان به طرفیت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور طرح دعوی نموده است. علیهذا شکایت مطروحه متوجه مشتکی عنه نبوده به استناد ماده ۲۰ آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، قرار در شکایت صادر می گردد.

ب - شعبه اول در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۸۲/۷۶ موضوع شکایت آقای هاشم کوثری بطرفیت سازمان امور اداری و استخدامی کشور بخواسته پرداخت فوق العاده کار با اشعه که بر اساس قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت از تاریخ ۷۳/۳/۱ به شرح دادنامه شماره ۵۹۵ مورخ ۷۷/۴/۲۲ چنین رأی صادر نموده است: با توجه به مصوبه سال ۶۸ مجلس شورای اسلامی و تفیذ آن از سوی شورای نگهبان و آیین نامه اجرایی مربوط به مصوب به هیأت وزیران به تاریخ ۶۹/۲/۲ و ضرورت و لزوم اجرای قانون هماهنگ پرداخت حقوق کارکنان دولت و صدور احکام حقوقی بر اساس آن در کلیه دستگاههای دولتی و با عنایت به ماده ۴ دستورالعمل شماره یک پرداخت فوق العاده کار اشعه سازمان انرژی اتمی ایران حکم به ورود شکایت صادر و اعلام می گردد.

ج- شعبه اول در رسیدگی به پرونده کلاسه ۶۳۷/۸۲ موضوع شکایت آقای محمد ابراهیم خوارزمی بطرفیت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، مرکز آموزشی تحقیقات قلب و عروق شهید رجایی بخواسته الزام به پرداخت فوق العاده کار با اشعه بر اساس قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت از ۷۰/۱/۱ تا بشرح دادنامه شماره ۲۱۵۳ مورخ ۸۳/۴/۲۳ چنین رأی صادر نموده است. مستنداً به بند ۴ ماده ۲۰ از فصل پنجم قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۶۸/۱/۲۰ مجلس شورای اسلامی که مقرر نموده تا ۵۰٪ حقوق و مزایا بعنوان فوق العاده کار با اشعه به شاغلین مربوطه تعلق می گیرد و نیز آیین نامه اجرائی آن مصوب ۶۹/۲/۲ هیأت وزیران و

ضرورت و لزوم اجرای قانون نظام هماهنگ پرداخت حقوق کارکنان دولت مصوب ۷۰ که از نظر زمان شامل شاکی می شود. چنانچه هیأت وزیران بالاخره با صدور مصوبه شماره ۱۸۱۶ ت/۱۹۹۶۹. مورخ ۷۸/۳/۱۷ مشکل را حل نموده که در حال حاضر مورد عمل است و روح و فلسفه آن مؤید اظهارات شاکی می باشد و عدم دفاع مؤثر و مستدل از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور طی لایحه مورخ ۱۶۰۲/۶۸۶۱۲ مورخ ۸۲/۴/۲۵ این شعبه شکایت را وارد تشخیص داده و مشتکی عنهما را ملزم به اصلاح حکم حقوقی وی طبق نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و پرداخت مابه التفاوت فوق العاده کار با اشعه را از تاریخ لازم الاجرا شدن قانون نظام هماهنگ لغایت ۷۸/۶/۱ می نماید.

د- شعبه سیزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۶۸۹/۸۰ موضوع شکایت خانم مینو نجفی به طرفیت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور بخواسته کار با اشعه بر اساس حقوق و مزایای نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت از تاریخ ۷۱/۳/۱ لغایت ۷۸/۶/۱ بشرح دادنامه شماره ۱۳۶۳ مورخ ۸۱/۷/۱۴ چنین رأی صادر نموده است: با توجه به دلایل ابزاری شاکیه از جمله قانون مصوب سال ۶۸ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه اجرائی مصوب هیأت وزیران و ضرورت اجرای قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و با عنایت به ماده ۴ دستورالعمل شماره یک پرداخت فوق العاده کار با اشعه سازمان انرژی اتمی ایران، حکم به ورود شکایت نامبرده صادر می گردد.

ه- شعبه هیجدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۰۱۳/۷۸ موضوع شکایت آقای رسول خدابخش و آقای حسنقلی محمدی بطرفیت سازمان امور اداری و استخدامی کشور، شورای حقوق و دستمزد سازمان امور اداری و استخدامی کشور، ذی حسابی دانشگاه ارومیه بخواسته برقراری فوق العاده کار با اشعه بر مبنای آخرین حقوق و مزایای هر سال بشرح دادنامه شماره ۱۲۱۹ مورخ ۷۹/۱۰/۱۴ چنین رأی صادر نموده است: با توجه به مفاد نامه مورخ ۷۵/۱۲/۱۸ مدیر کل دفتر طبقه بندی مشاغل و امور رفاهی کارکنان دولت خطاب به ریاست دانشگاه ارومیه اعلام داشته قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۶۸ و آیین نامه اجرائی مزبور مصوب ۶۹ هیأت وزیران جنبه عام دارد و از نظر این سازمان میزان فوق العاده کار با اشعه موضوع بند ۴ ماده ۲۰ قانون مذکور کماکان بر اساس مفاد نامه شماره ۴۲/۷۷ مورخ ۷۳/۱۱/۱۴ این سازمان قابل پرداخت است و با توجه به سایر مدارک موجود در پرونده امر از اقدامات انجام شده از سازمانهای طرف شکایت و ذی حسابی دانشگاه ارومیه تخلف از مقررات قانونی صورت نگرفته است، لذا شکایت شکات فوق به نحو مطروحه موجه نبوده محکوم به رد است.

و- شعبه ششم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۶۶۴/۷۹ موضوع شکایت آقای حسن مرتضی زاده بطرفیت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

آرای هیأت عمومی دیوان عالی کشور

رأی شماره ۱۳ هیأت عمومی دیوان عالی کشور (شعب حقوقی) مورخ ۸۳/۸/۲۶

نظر به اینکه شعبه محترم دیوان عالی کشور طی دادنامه ۳۵۶-۸۲۹/۱۲ به لزوم رفع نقایص موجود در پرونده و صدور رأی ماهوی تأکید نموده و پرونده را به شعبه صادر کننده رأی فرجام خواسته اعاده کرده است و دادگاه مرقوم نیز طی دادنامه ۶۹۷-۸۲۹/۲۴ پس از انجام رفع نقص، رأی ماهیتی صادر نموده ولی شعبه محترم پانزدهم دیوان عالی کشور تاکنون نسبت به رأی اخیرالصدور رسیدگی و اظهارنظر قانونی معمول نداشته لذا موضوع به نظر اکثریت قریب باتفاق اعضای هیأت عمومی شعب حقوقی دیوان عالی کشور فاقد جنبه اصراری تشخیص و پرونده جهت اتخاذ تصمیم قانونی به شعبه مربوطه اعاده می گردد.

رأی شماره ۱۴ هیأت عمومی دیوان عالی کشور (شعب حقوقی) مورخ ۸۳/۸/۲۶

با عنایت به شکایت بانون پوران ساسانی از شوهرش آقای محسن روان شاد به ترک انفاق و ایراد صدمه عمدی در پرونده کلاسه ۴۶۷-۷۷ شعبه اول دادگاه نیریز و دادنامه ۳۸۸-۷۷/۳/۳۱ این شعبه مبنی بر محکومیت آقای روان شاد به تحمل سه ماه و یک روز حبس به لحاظ ترک انفاق همسرش، پوران، و نیز محکومیت وی در دادنامه ۷۹۵-۷۷/۱۲/۲۶ به پرداخت جزای نقدی به خاطر ایجاد مزاحمت برای بانوی مذکور، همچنین مفاد دادنامه ۲۳-۷۷/۵/۱۷ شعبه ۴۰۵ دادگاه عمومی شیراز مبنی بر صدور اجازه ازدواج مجدد و اختیار همسر دوم به آقای محسن روان شاد و اقرار وی به داشتن همسر دوم و فرزند، به شرح منعکس در صورتجلسه مورخ ۸۲/۱۰/۷ صفحه ۱۶۰ پرونده و با عنایت به نظریه مورخ ۸۰/۲/۱۶ داوران تعیین شده و سایر شواهد و قرائن موجود در پرونده، به نظر اکثریت قاطع اعضای هیأت عمومی شعب حقوقی دیوان عالی کشور اعتراضات تجدیدنظر خواه مردود و دادنامه ۸۲/۲۴/۱۹ - ۸۲/۱۰/۷ شعبه نهم تجدیدنظر استان فارس ابرام می گردد.

دادنامه های فوق الذکر مبتنی بر استنباط معارض از حکم واحد قانونگذار در خصوص مورد نیست و تناقضی در این خصوص وجود ندارد، آراء متناقض تشخیص داده نشد و موردی برای رسیدگی و اظهارنظر در قلمرو ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری از این جهت وجود ندارد.

ب- در خصوص اعلام تعارض آراء بین دادنامه های صادره از شعبه اول و دادنامه صادره از شعبه ۱۳ که شکایت شاکی را وارد دانسته و آنان را مستحق دریافت حق اشعه در حد اعلام شده در دادنامه دانسته اند و دادنامه های صادره از شعب ۱۸ و ۶ که دعوی مشابه شاکی را مردود اعلام نموده اند، صرفنظر از اینکه خواننده دعوی در همه این آراء یکسان نیست که در این خصوص در ضمن قسمت اول دادنامه اتخاذ تصمیم شد و صرفنظر از اینکه خواهان مستحق ۵۰٪ حقوق مزایا باشد یا میزان کمتر از آن به اختیار دستگاه صادر کننده کافی است که در این خصوص مسئله مشمول رأی وحدت رویه شماره ۹۱ مورخ ۸۰/۳/۲۷ می باشد. منحصرأ از جهت اینکه سه دادنامه اول خواهان را مستحق دریافت حق اشعه دانسته و دو دادنامه بعدی رأی به عدم استحقاق وی داده اند تعارض بین آراء محقق تشخیص داده شد و نظر به اینکه حکم مقرر در بند ۴ ماده ۲۰ از فصل پنجم قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۶۸ در باب پرداخت فوق العاده کار با اشعه تا ۵۰٪ حقوق و مزایا و عنایت به مقررات قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت مصوب شهریور ماه ۷۰ در خصوص لزوم پرداخت فوق العاده های قانونی کارکنان دولت با رعایت مبانی و مآخذ مقرر در قانون اخیرالذکر، دادنامه های شماره ۵۹۵ مورخ ۷۷/۴/۲۲ و ۲۱۵۳ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شعبه اول بدوی و دادنامه شماره ۱۳۶۳ مورخ ۸۱/۷/۱۴ شعبه سیزدهم بدوی دیوان در حدی که مبین این معنی است، موافق اصول و موازین قانونی می باشد. این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری در موارد مشابه برای شعب دیوان و سایر مراجع ذیربط لازم الاتباع است.

رأی وحدت رویه شماره ۴۱۲ مورخ ۸۳/۸/۲۶

اشتغال شاکیان به کار در محیط کشتارگاه که از مصادیق بارز کارگاه محسوب می شود و دریافت دستمزد در قبال کار انجام شده و سایر محتویات پرونده مؤید وجود رابطه کارگری آنان و مشمول مقررات قانون کار مصوب ۱۳۶۹ درباره نامبردگان است. بنا به جهات فوق الذکر، دادنامه قطعی شماره ۴۰۹ مورخ ۸۱/۳/۲۹ شعبه پنجم تجدیدنظر در حدی که مبین این معنی است، موافق اصول و موازین قانونی تشخیص داده می شود. این رأی به استناد قسمت اخیر ماده ۲۰ اصلاحی قانون دیوان عدالت اداری در موارد مشابه برای شعب دیوان و سایر مراجع ذیربط لازم الاتباع است.

بخواسته، دریافت فوق العاده کار با اشعه بر اساس حقوق و مزایای نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت از ۷۷/۷/۱ تا ۷۸/۶/۱ بشرح دادنامه شماره ۱۸۵۹ مورخ ۸۰/۱۰/۲۳ چنین رأی صادر نموده است: با عنایت به پاسخ مورخ ۸۰/۲/۱۷ مشتکی عنه و توضیحات مورخ ۸۰/۱۰/۲۳ نماینده مشتکی عنه شکایت غیر موجه تشخیص حکم به رد شکایت صادر می گردد.

ز- شعبه دهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۴۶۹/۸۰ موضوع شکایت آقای بدالله حقیقی بطرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صندوق سازمان بازنشستگی کشوری، سازمان مدیریت و برنامه ریزی و ذی حسابی دانشگاه علوم پزشکی اهواز بخواسته پرداخت فوق العاده کار با اشعه با توجه به ۱۷۵٪ از مبلغ فوق ماهیانه بعنوان بازنشستگی بشرح دادنامه شماره ۱۹۰۷ مورخ ۸۰/۱۰/۲۵ چنین رأی صادر نموده است: در قانون و آیین نامه فوق العاده کار با اشعه به کسر کسور بازنشستگی اشاره ای نشده و مراجع ذیصلاح هم در این خصوص مجوزی صادر نموده اند. بنابراین چنانچه به اشتباه از بابت فوق العاده کار با اشعه از شاکی کسوری برداشت و بحساب صندوق بازنشستگی واریز شده باشد این عمل خلاف مقررات بوده و بارائه مدارک مثبت از سوی مؤسسه متبوع وی بعنوان اشتباه واریزی قابل استرداد می باشد که با توجه به مراتب فوق نظر به اینکه احتساب فوق العاده کار با اشعه در تعیین حقوق بازنشستگی منطبق با قانون و مقررات مربوط نبوده از این نظر شکایت موجه نیست و رد می شود. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین رازینی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت بصدور رأی می نماید:

در خصوص تعارض اول اعلام شده از حیث توجه و عدم توجه به سازمان مدیریت و برنامه ریزی در خصوص دعاوی مطالبه حق اشعه، آرای شعبه ۲۱ و سایر شعب متعارض تشخیص و با توجه به اینکه پرداخت حقوق و مزایای کارکنان دولت بر عهده وزارتخانه ها و سازمانهای متبوع کارکنان مزبور می باشد و اقامه دعوی به خواسته حقوق و مزایای مذکور بطرفیت سازمان مدیریت و برنامه ریزی مبنای قانونی ندارد، دادنامه شماره ۲۵۹ مورخ ۸۱/۲/۲۸ صادره از شعبه ۲۱ دیوان که در مورد شکایت علیه سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور قرار رد صادر نموده است، صحیح و موافق قانون تشخیص داده می شود.

در خصوص اعلام تعارض دوم از حیث استحقاق برخوردار از حق اشعه بشرح زیر اتخاذ تصمیم گردید:
الف- با عنایت به تفاوت موضوع شکایت مندرج در پرونده کلاسه ۴۶۹/۸۰ شعبه دهم بدوی دیوان و اینکه تفاوت مدلول رأی این پرونده با سایر